

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden

1.1 Produktidentifikator

· **Handelsnavn:** **CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)**

· **Artikelnummer:** 60628501

· **UFI:** YV90-D068-100C-WA9T

· **1.2 Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes**
Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.

· **Stoffets/præparatets anvendelse** Coatingmateriale

· **1.3 Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet**

· **Producent/leverandør**

CARAMBA CHEMIE GMBH & Co.KG

Wanheimerstr. 334/336

47055 DUISBURG

www.caramba.de

Tel.: +49(0)203/7786 01

· **For yderligere information:**

Abteilung Produktsicherheit

Sicherheitsdatenblaetter@caramba.de

· **1.4 Nødtelefon:**

I åbningstiden: +45 75631370

Uden for åbningstid: +45 40505701

PUNKT 2: Fareidentifikation

· **2.1 Klassificering af stoffet eller blandingen**

· **Klassificering i henhold til forordning (EF) nr. 1272/2008**

Aerosol 1 H222-H229 Yderst brandfarlig aerosol. Beholder under tryk. Kan sprænges ved opvarmning.

Skin Irrit. 2 H315 Forårsager hudirritation.

Asp. Tox. 1 H304 Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.

Aquatic Chronic 2 H411 Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger.

· **2.2 Mærkningselementer**

· **Mærkning i henhold til forordning (EF) nr. 1272/2008**

Dette produkt er klassificeret og mærket iht. CLP-forordningen.

· **Farepiktogrammer**

GHS02 GHS07 GHS09

· **Signalord** Fare

· **Faresætninger**

H222-H229 Yderst brandfarlig aerosol. Beholder under tryk. Kan sprænges ved opvarmning.

H315 Forårsager hudirritation.

H411 Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger.

· **Sikkerhedssætninger**

P101 Hvis der er brug for lægehjælp, medbring da beholderen eller etiketten.

P102 Opbevares utilgængeligt for børn.

P210 Holdes væk fra varme, varme overflader, gnister, åben ild og andre antændelseskilder. Rygning forbudt.

P211 Spray ikke mod åben ild eller andre antændelseskilder.

P251 Må ikke punkteres eller brændes, heller ikke efter brug.

P261 Undgå indånding af spray.

P271 Brug kun udendørs eller i et rum med god udluftning.

(Fortsættes på side 2)

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 1)

P302+P352 VED KONTAKT MED HUDEN: Vask med rigeligt vand.

P333+P313 Ved hudirritation eller udslæt: Søg lægehjælp.

P410+P412 Beskyttes mod sollys. Må ikke udsættes for en temperatur, som overstiger 50 °C/122 °F.

P501 Indholdet/beholderen bortskaffes i henhold til de lokale/landespecifikke forskrifter.

· **Yderligere oplysninger:**

Indeholder Naftensyrer, zinksalte, basiske. Kan udløse allergisk reaktion.

· **2.3 Andre farer**

· **Resultater af PBT- og vPvB-vurdering**

· **PBT:** Ikke relevant.

· **vPvB:** Ikke relevant.

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

· **3.2 Kemisk betegnelse: Blandinger**

· **Beskrivelse:** Blanding med nedenstående stoffer med ufarlige tilsætningsstoffer.

· **Farlige indholdsstoffer:**

CAS: 106-97-8 EINECS: 203-448-7 Reg.nr.: 01-2119474691-32	n-butan Flam. Gas 1A, H220; Press. Gas (Comp.), H280	50-100%
EC-nummer: 921-024-6 Reg.nr.: 01-2119475514-35	naphtha (råolie), hydrogenbehandlet Flam. Liq. 2, H225; Asp. Tox. 1, H304; Aquatic Chronic 2, H411; Skin Irrit. 2, H315; STOT SE 3, H336	≥10-<25%
CAS: 74-98-6 EINECS: 200-827-9 Reg.nr.: 01-2119486944-21	propan Flam. Gas 1A, H220; Flam. Liq. 1, H224; Press. Gas (Liq.), H280	10-25%
EC-nummer: 920-750-0 Reg.nr.: 01-2119473851-33	naphtha (råolie), hydrogenbehandlet let Flam. Liq. 2, H225; Asp. Tox. 1, H304; Aquatic Chronic 2, H411; STOT SE 3, H336	2,5-5%
CAS: 75-28-5 EINECS: 200-857-2 Reg.nr.: 01-2119485395-27	isobutan Flam. Gas 1A, H220; Press. Gas (Comp.), H280	2,5-5%
CAS: 1330-78-5 EINECS: 215-548-8 Reg.nr.: 01-2119531335-46	Tris(methylphenyl) phosphate Repr. 2, H361fd; Aquatic Acute 1, H400; Aquatic Chronic 1, H410	≥1-<2,5%

· **Yderligere anvisninger:** Teksten til de anførte farehenvísninger fremgår af kapitel 16.

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

· **4.1 Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger**

· **Efter indånding:** Tilførsel af frisk luft, i tilfælde af symptomer skal der søges læge.

· **Efter hudkontakt:** Skal omgående vaskes af med vand og sæbe, skyl godt efter.

· **Efter øjenkontakt:** Skyl øjnene med åbent øjenlåg i flere minutter under rindende vand.

· **Efter indtagelse:** Søg læge, hvis problemerne er vedvarende.

· **4.2 Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede**

Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.

· **4.3 Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig**

Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.

DK

(Fortsættes på side 3)

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 2)

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

- **5.1 Slukningsmidler**
- **Egnede slukningsmidler:**
CO₂, slukningspulver eller vandspraystråle. Større brande bekæmpes med vandspraystråle eller alkoholbestandigt skum.
- **Slukningsmidler, der er uegnede af sikkerhedsmæssige grunde:** Vand i fuld stråle.
- **5.2 Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen**
Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **5.3 Anvisninger for brandmandskab**
- **Særlige værnemidler:** Der kræves ingen særlige forholdsregler.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

- **6.1 Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer**
Bær beskyttelsesudstyr. Hold ubeskyttede personer borte.
- **6.2 Miljøbeskyttelsesforanstaltninger:**
I tilfælde af indtrængen i vandløb eller kloaksystem skal de pågældende myndigheder underrettes. Må ikke udledes i kloaksystemet/overfladevand/grundvand.
- **6.3 Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning:** Sørg for tilstrækkelig udluftning.
- **6.4 Henvisning til andre punkter**
Information om sikker håndtering se kapitel 7.
Informationer vedrørende personlige værnemidler se kapitel 8.
Informationer om bortskaffelse se kapitel 13.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

- **7.1 Forholdsregler for sikker håndtering** Sørg for god udluftning/udsugning på arbejdspladsen.
- **Håndtering:**
- **Anvisninger vedrørende brand- og eksplosionsbeskyttelse:**
Hold antændelige kilder borte – ingen rygning.
Beholderen er under tryk. Skal beskyttes mod solstråler og temperaturer over 50°C (fx fra el-pærer). Må ikke åbnes med vold eller brændes, heller ikke efter brugen.
Må ikke sprøjtes mod ild eller på glødende genstande.
- **7.2 Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed**
- **Opbevaring:**
- **Krav til opbevaringsrum og beholdere:**
Opbevares på et køligt sted.
Overhold myndighedernes forskrifter for opbevaring af trykgaspakninger.
- **Henvisninger vedrørende opbevaring med andre stoffer:** Ikke påkrævet.
- **Yderligere oplysninger vedrørende opbevaringsbetingelserne:**
Opbevares køligt og tørt i tætsluttende beholdere.
Beskyttes mod varme og direkte sollys.
- **7.3 Særlige anvendelser** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.

PUNKT 8: Eksponeringskontrol/personlige værnemidler

- **8.1 Kontrolparametre**
- **Yderligere anvisninger vedrørende udformning af tekniske anlæg:**
Ingen yderligere oplysninger, se punkt 7.

(Fortsættes på side 4)

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 3)

Indholdsstoffer med arbejdspladsrelaterede grænseværdier, der skal overvåges:
106-97-8 n-butan (50-100%)
GV Langtidsværdi: 1200 mg/m³, 500 ppm
74-98-6 propan (10-25%)
GV Langtidsværdi: 1800 mg/m³, 1000 ppm
 · **Yderligere anvisninger:** Baseret på de lister, der var gældende på tidspunktet for udarbejdelsen.

8.2 Eksponeringskontrol
Personlige værnemidler:
Generelle forholdsregler vedrørende beskyttelse og hygiejne:

Vask hænder inden der holdes pause og ved arbejdsophør.

Indånd ikke gasser/dampe/aerosoler.

Åndedrætsværn: Ikke påkrævet.

Håndbeskyttelse: Handsker som tåler opløsningsmidler

Handskemateriale: Nitrilgummi

Handskematerialets gennemtrængningstid Værdi for permeationen: Level ≥ 480 min

Øjenbeskyttelse: Beskyttelsesbriller

PUNKT 9: Fysiske og kemiske egenskaber

9.1 Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber
Generelle oplysninger
Udseende:
Form:

Aerosol

Farve:

Lysebrun

Lugt:

Karakteristisk

Lugttærskel:

Ikke bestemt.

pH-værdi:

Ikke bestemt.

Tilstandsændring
Smeltepunkt/frysepunkt:

Ikke bestemt.

Begyndelseskogepunkt og kogepunktsinterval: Ikke relevant, da aerosol.

Flammepunkt:

-71 °C

Antændelighed (fast stof, luftart):

Ikke relevant.

Dekomponeringstemperatur:

Ikke bestemt.

Selvantændelsestemperatur:

Produktet er ikke selvantændeligt.

Eksplorative egenskaber:

Produktet er ikke eksplosivt, der kan dog dannes eksplosive damp-/luftblandinger.

Nedre:

Ikke bestemt.

Øvre:

Ikke bestemt.

Damptryk:

Ikke bestemt.

Densitet ved 20 °C:
0,79 g/cm³
Relativ massefylde:

Ikke bestemt.

Dampmassefylde:

Ikke bestemt.

Fordampningshastighed

Ikke relevant.

Opløselighed i/blandbarhed med vand:

Ikke eller kun lidt blandbar.

Fordelingskoefficient: n-oktanol/vand:

Ikke bestemt.

Viskositet:
dynamisk:

Ikke bestemt.

(Fortsættes på side 5)

DK

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 4)

- kinematisk:** Ikke bestemt.
- **Opløsningsmiddel-separationstest:**
VOC (EU) 87,16 %
- **9.2 Andre oplysninger** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

- **10.1 Reaktivitet** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **10.2 Kemisk stabilitet**
- **Termisk nedbrydning/forhold, der bør undgås** Ingen nedbrydning ved formålsbestemt brug.
- **10.3 Risiko for farlige reaktioner** Der er ikke kendskab til nogen farlige reaktioner.
- **10.4 Forhold, der skal undgås** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **10.5 Materialer, der skal undgås:** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **10.6 Farlige nedbrydningsprodukter:** Der er ikke kendskab til nogen farlige nedbrydningsprodukter.

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger

- **11.1 Oplysninger om toksikologiske virkninger**
- **Akut toksicitet**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.

- **Klassificeringsrelevante LD/LC50-værdier:**

naphtha (råolie), hydrogenbehandlet		
Oral	LD50	>5.000 mg/kg (rat) (OECD Richtlinie 401)
Dermal	LD50	>2.920 mg/kg (rat) (OECD Richtlinie 402)
		>2.000 mg/kg (rabbit)
Inhalation	LC50/4 h	>25 mg/l (rat) (OECD Richtlinie 403)
naphtha (råolie), hydrogenbehandlet let		
Oral	LD50	5.000 mg/kg (rat)
Dermal	LD50	2.800 mg/kg (rabbit)
Inhalation	LC50/4 h	>23,3 mg/l (rat)
1330-78-5 Tris(methylphenyl) phosphate		
Oral	LD50	>3.700 mg/kg (rat)
Dermal	LD50	10.000 mg/kg (rabbit)

- **Primær irritationsvirkning:**
- **Hudætsning/-irritation**
Forårsager hudirritation.
- **Alvorlig øjenskade/øjenirritation**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.
- **Respiratorisk sensibilisering eller hudsensibilisering**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.
- **Yderligere toksikologiske oplysninger:**
- **CMR-virkninger (kræftfremkaldende egenskaber, mutagenicitet og reproduktionstoksicitet)**
- **Kimcellemutagenicitet**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.
- **Kræftfremkaldende egenskaber**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.
- **Reproduktionstoksicitet**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.
- **Enkel STOT-eksponering**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.

(Fortsættes på side 6)

DK

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 5)

- **Gentagne STOT-eksponeringer**
Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt.
- **Aspirationsfare**
Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.

PUNKT 12: Miljøoplysninger

· 12.1 Toksicitet

· Toksicitet i vand:

naphtha (råolie), hydrogenbehandlet

LC50/96 h	11,4 mg/l (Oncorhynchus mykiss)
EC50/48 h	3 mg/l (Daphnia Magna)
NOEC/28 d	2.045 mg/l (Oncorhynchus mykiss)
NOEC/21 d	1 mg/l (Daphnia Magna)

naphtha (råolie), hydrogenbehandlet let

LC50/96 h	3-10 mg/l (Oncorhynchus mykiss)
EC50/48 h	4,6-10 mg/l (Daphnia Magna)
NOEC/28 d	0,574 mg/l (Oncorhynchus mykiss)
NOEC/21 d	1 mg/l (Daphnia Magna)

- **12.2 Persistens og nedbrydelighed** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **12.3 Bioakkumuleringspotentiale** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **12.4 Mobilitet i jord** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.
- **Økotoksicitet**
- **Bemærkning:** Skadelig for fisk.
- **Yderligere økologiske oplysninger:**
- **Generelle anvisninger:**
skadelig for vandorganismer
Må ikke udledes i grundvandet, vandløb eller kloaksystemet.
Risiko for forurening af drikkevandet allerede ved udslip af små mængder i undergrunden.
- **12.5 Resultater af PBT- og vPvB-vurdering**
- **PBT:** Ikke relevant.
- **vPvB:** Ikke relevant.
- **12.6 Andre negative virkninger** Der står ingen yderligere, relevante informationer til rådighed.

PUNKT 13: Bortskaffelse

- **13.1 Metoder til affaldsbehandling**
- **Anbefaling:** Må ikke bortskaffes sammen med husholdningsaffald. Må ikke udledes i kloaksystemet.
- **Urensede emballager:**
- **Anbefaling:** Bortskaffes i overensstemmelse med myndighedernes forskrifter.

PUNKT 14: Transportoplysninger

- **14.1 UN-nummer**
- **ADR, IMDG, IATA** UN1950
- **14.2 UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)** AEROSOLER, MILJØFARLIGT
- **ADR** AEROSOLS
- **IMDG** AEROSOLS
- **IATA** AEROSOLS, flammable

(Fortsættes på side 7)

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 6)

· 14.3 Transportfareklasse(r)
· ADR

· **klasse** 2 5F Gasser
 · **Faremærkat** 2.1

· IMDG, IATA

· **Class** 2.1
 · **Label** 2.1
 · **14.4 Emballagegruppe**
 · **ADR, IMDG, IATA** Ikke relevant
 · **14.5 Miljøfarer:**
 · **Marine pollutant:** Nej
 · **Særlige mærkningsbe (ADR):** Symbol (fisk og træ)
 · **14.6 Særlige forsigtighedsregler for brugeren** Advarsel: Gasser
 · **Farenummer (Kemler-tal):** -
 · **EMS-nummer:** F-D,S-U
 · **Stowage Code** SW1 Protected from sources of heat.
 SW22 For AEROSOLS with a maximum capacity of 1 litre: Category A. For AEROSOLS with a capacity above 1 litre: Category B. For WASTE AEROSOLS: Category C, Clear of living quarters.
 · **Segregation Code** SG69 For AEROSOLS with a maximum capacity of 1 litre:
 Segregation as for class 9. Stow "separated from" class 1 except for division 1.4.
 For AEROSOLS with a capacity above 1 litre:
 Segregation as for the appropriate subdivision of class 2.
 For WASTE AEROSOLS:
 Segregation as for the appropriate subdivision of class 2.
 · **14.7 Bulktransport i henhold til bilag II til MARPOL og IBC-koden** Ikke relevant.

· Transport/yderligere oplysninger:

· **ADR**
 · **Undtagne mængder (EQ):** E0
 · **Begrænsede mængder (LQ)** 1L
 · **Transportkategori** 2
 · **Tunnelrestriktionskode** D
 · **UN "Model Regulation":** UN 1950 AEROSOLER, 2.1, MILJØFARLIGT

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

- **15.1 Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø**
Please note TRGS 510.
- **Direktiv 2012/18/EU**
- **Tærskelmængde (tons) for anvendelse af Kolonne 2-krav 150 t**
- **Tærskelmængde (tons) for anvendelse af Kolonne 3-krav 500 t**

(Fortsættes på side 8)

DK

Sikkerhedsdatablad

ifølge 1907/2006/EF, Artikel 31

...das wirkt!

Trykdato: 26.03.2021

Versionsnummer 14

Revision: 26.03.2021

Handelsnavn: CARAMBA Profi Høj-effektiv kædespray (Aerosol)

(Fortsat fra side 7)

- **Nationale forskrifter:**
- **MAL-Code:** 5-6
- **15.2 Kemikaliesikkerhedsvurdering:** Der er ikke udført kemikaliesikkerhedsvurdering.

PUNKT 16: Andre oplysninger

Alle ovenstående angivelser er baseret på vores aktuelle viden, udgør dog ikke nogen tilsikring af produktgenskaber og stifter heller ikke noget kontraktligt retsforhold.

- **Risikoangivelser**

- H220 Yderst brandfarlig gas.
- H224 Yderst brandfarlig væske og damp.
- H225 Meget brandfarlig væske og damp.
- H280 Indeholder gas under tryk, kan eksplodere ved opvarmning.
- H304 Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
- H315 Forårsager hudirritation.
- H336 Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed.
- H361fd Mistænkes for at skade forplantningsevnen. Mistænkes for at skade det ufødte barn.
- H400 Meget giftig for vandlevende organismer.
- H410 Meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer.
- H411 Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger.

- **Forkortelser og akronymer:**

- ADR: Accord relatif au transport international des marchandises dangereuses par route (European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)
- IMDG: International Maritime Code for Dangerous Goods
- IATA: International Air Transport Association
- GHS: Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals
- EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances
- ELINCS: European List of Notified Chemical Substances
- CAS: Chemical Abstracts Service (division of the American Chemical Society)
- VOC: Volatile Organic Compounds (USA, EU)
- Måleteknisk Arbejdshygiejnisk Luftbehov
- LC50: Lethal concentration, 50 percent
- LD50: Lethal dose, 50 percent
- PBT: Persistent, Bioaccumulative and Toxic
- vPvB: very Persistent and very Bioaccumulative
- Flam. Gas 1A: Brandfarlige gasser – Kategori 1A
- Aerosol 1: Aerosoler – Kategori 1
- Press. Gas (Comp.): Gasser under tryk – Komprimeret gas
- Press. Gas (Liq.): Gasser under tryk – Flydende gas
- Flam. Liq. 1: Brandfarlige væsker – Kategori 1
- Flam. Liq. 2: Brandfarlige væsker – Kategori 2
- Skin Irrit. 2: Hudætsning/hudirritation – Kategori 2
- Repr. 2: Reproduktionstoksicitet – Kategori 2
- STOT SE 3: Specifik målorgantoksicitet (enkelt eksponering) – Kategori 3
- Asp. Tox. 1: Aspirationsfare – Kategori 1
- Aquatic Acute 1: Farlig for vandmiljøet - akut fare for vandmiljøet – Kategori 1
- Aquatic Chronic 1: Farlig for vandmiljøet - langtidsfare for vandmiljøet – Kategori 1
- Aquatic Chronic 2: Farlig for vandmiljøet - langtidsfare for vandmiljøet – Kategori 2

- *** Dataene ændret i forhold til tidligere version**